

Neuvotteleva virkamies Timo Annala
Finanssineuvos Filip Kjellberg
Erityisasiantuntija Antti Sinkman

27.10.2021

Valtiovarainvaliokunta
Verojaosto

Vastine koskien verojaostolle hallituksen esitykseen 142/2021 vp annettuja lausuntoja.

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt kirjallista asiantuntijalausuntoa verojaostoon saapuneiden lausuntojen johdosta. Saapuneiden lausuntojen johdosta toteamme seuraavaa.

Autoedun arvon alentaminen

Yleisesti ottaen ehdotettuja muutoksia on pidetty kannatettavina useassa lausunnossa. Muutamissa lausunnoissa on kuitenkin tuotu esiin se, että autoedun arvon alentamisen vaikutukset päästöihin vaikuttaisivat olevan vähäiset ja verotuloja alentava vaikutus suuri suhteessa arvioituun päästövähennykseen. Etenkin kaasualan lausunnoissa on puolestaan ehdotettu, että verotuen piiriin tulisi saattaa kaikki uuden kaasuautomallit.

Hallituksen esityksessä ehdotettava autoedun verotusarvon alentaminen perustuu pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmaan sekä hallituksen budjettiriihessä tekemiin linjauksiin. Hallitusohjelman mukaan autoilun työsuhteetua uudistetaan siten, että etu suosii huomattavasti vähäpäästöisen auton valintaa. Vuoden 2021 alusta tuli voimaan tuloverolain muutos, jonka mukaan ajonaikana nollapäästöiseksi määriteltujen työsuhteautojen verotusarvoa alennetaan 170 eurolla kuukaudessa vuosina 2021–2025. Hallitus päätti kevään 2021 kehysriihessä laajentaa kyseistä verotukea siten, että vähäpäästöisten työsuhteautojen verotusarvoa alennettaisiin 85 eurolla kuukaudessa vuosina 2022–2025. Tämä olisi puolet siitä, kuinka paljon täyssähköautojen verotusarvoa alennetaan vuosina 2021–2025.

Hallituksen esityksessä ehdotettu vähäpäästöisen auton määritelmä perustuu nykyisin käytössä olevaan auton hiilidioksidipäästöjen mittaustapaan, jota käytetään muutoinkin liikenteen verotuksessa. Esimerkiksi autoveron sekä ajoneuvoveron perusveron porrastus päästöjen mukaan määräytyy vastaavan

päästölukeman perusteella. Yleisesti käytössä olevaan mittaustapaan perustuva päästöraja on luonteva, teknologianeutraali ja selkeä tapa määrittää raja, minkä alle menevät autot kuuluvat ehdotetun tuen piiriin.

Ehdotettu 100 gramman päästöraja on asetettu siten, että tuen piiriin tulee tällä hetkellä markkinoilla olevien automallien päästötietojen perusteella kaikki ladattavat hybridit sekä pieni määrä kaasuautoja ja täyshybridiautoja. Markkinoilla olevien autojen päästötietojen perusteella tuen piiriin ei tulisi autoja, jotka eivät sisällä lainkaan hybriditeknologiaa. Jos rajaa laskettaisiin, tuki koskisi käytännössä vain ladattavia hybridiautoja. Jos rajaa puolestaan nostettaisiin, mukaan tulisi useampi kaasuautomalli, mutta samalla mukaan tulisi myös bensa- ja diesel autoja, jotka eivät sisällä minkäänlaista hybriditeknologiaa.

Jos esimerkiksi kaasuautojen kohdalla poikettaisiin teknologianeutraalista päästörajasta ja päästöjä lähdetäisiin arvioimaan jotenkin toisin, tulisi tällöin arvioida samalla tavalla myös muita uusiutuvia polttoaineita käyttäviä automalleja. Olisi vaikea perustella, miksi vain kaasuautoja arvioitaisiin eri tavalla.

Edellä mainituin perustein päästöraja tulee määrittää hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla teknologianeutraalisti yleisesti verotuksessa käytössä olevan päästömittausmenetelmän mukaisesti. Nyt ehdotettavan suhteellisen pienen verotuen kohdalla ei ole perusteltua lähteä arvioimaan autojen päästöjä tästä poikkeavalla tavalla.

Hallituksen esityksen vaikutusarvioiden mukaan ehdotetun verotuen vaikutus liikenteen päästöihin arvioidaan vähäiseksi. Verotuen kustannuksista noin 90 prosenttia arvioidaan kohdistuvan autoille, jotka olisi ostettu muutoinkin. Myös liikenteen verotusta selvittävä työryhmä totesi väliraportissaan, että työsuhde-etujen kautta myönnettävien tukien päästövähennys vaikuttaa työryhmän arvion perusteella vähäiseltä ja toimenpidevaihtoehtojen kustannustehokkuus heikolta. Vaikutusarviot sisältävät kuitenkin suuria epävarmuuksia, koska käyttäytymisvaikutusten sekä vähäpäästöisten- ja sähköautojen määrän ja hinnan kehitys lähivuosina on hyvin epävarmaa.

On myös mahdollista, että ehdotettu verotuen laajentaminen vähäpäästöisiin autoihin heikentää tällä hetkellä täyssähköautoille myönnettävän verotuen kannustinvaikutusta valita työsuhdeautoksi täyssähköauto. Täyssähköauto ei kuitenkaan vielä tällä hetkellä ole todellinen vaihtoehto kaikille työsuhdeautoilijoille ja nyt ehdotettavan muutoksen tarkoituksena onkin kannustaa valitsemaan näissä tilanteissa vähäpäästöinen auto pelkällä bensalla tai dieselillä kulkevan auton sijaan.

Kotitalousvähennys

Annetuissa lausunnoissa ehdotettuja muutoksia pääasiassa kannatettiin. Yhdessä lausunnossa kotitalousvähennyksen korottamista ei pidetty perusteltuna. Lisäksi ehdotettiin, että määräaikainen korotus tulisi ulottaa kaikkeen kotitalousvähennykseen oikeuttavaan työhön. Esiin tuotiin myös se, että vähennystä ei saa asunto-osaakeyhtiön remonteista. Lisäksi yhdessä lausunnossa pidettiin tärkeänä, että kotitalousvähennyksen tuella toteutettavista öljylämmitysremonteista kerättäisiin määrällistä tietoa.

Hallituksen esityksessä ehdotettavat muutokset perustuvat hallituksen syksyn budjettiriihessä tekemiin päätöksiin. Kotitalousvähennyksen korottamisella öljylämmityksestä luopumisen kohdalla pyritään kannustamaan ja tukemaan ihmisiä luopumaan öljylämmityksestä ja siirtymään muuhun lämmitysjärjestelmään kuin fossiilisia polttoaineita käyttävään järjestelmään. Hallituksen tavoite on, että Suomen kestävä kasvun ohjelman kautta tulevien tukien jälkeen muutostyöt voisivat jatkaa kotitalousvähennyksen tukemana. Kotitalous-, hoiva- ja hoitotyön kohdalla kyse on myös kaksivuotisesta kokeilusta kotitalousvähennyksen työllisyysvaikutusten arvioimiseksi ja kokeilun päättymisen jälkeen vaikutuksista on tarkoitus teettää erillinen tutkimus.

Hallituksen esityksessä ehdotettavien muutosten lisäksi hallitus päätti budjettiriihessä, että syksyllä 2021 käynnistetään selvitys siitä, miten kotitalousvähennystä voitaisiin laajentaa myös muihin energiaremontteihin sekä taloyhtiön teettämiin remontteihin. Lisäksi selvitetään, kuinka kotitalousvähennystä voidaan kehittää niin, että vähennys kannustaa korjauspalveluihin ja korjausremontteihin, pidentää rakennusten ja materiaalien käyttöikää, parantaa energiatehokkuutta tai muulla tavoin tukee kiertotaloutta ja päästöjen vähentämistä. Kyseinen selvitystyö on käynnistymässä ja se valmistuu hallituksen päätöksen mukaisesti helmikuun 2022 loppuun mennessä.

Verohallinnosta saadun tiedon mukaan Verohallinto voi raportoida öljylämmityksestä luopumisen kohdalla kuinka paljon vähennyksiä on haettu kunkin kotitalousvähennyksen työn luonteen (myös erottelu öljylämmityksestä luopuminen/kotitalous-, hoiva- tai hoitotyö) perusteella sekä kuinka paljon haetuista vähennyksistä on käytetty yhteensä alhaisemmassa kustannusryhmässä ja korotetussa kustannusryhmässä ja miten tätä käyttämätöntä kustannusryhmää on siirretty puolisolle verotuslaskennassa.

Metsävähennys

Maa- ja metsätalousministeriö ehdotti, että metsävähennystä koskevan tuloverolain 55 §:n muutosta koskevaan voimaantulosäännökseen otettaisiin säännös, jonka mukaan metsävähennysoikeuden edellytyksenä olevaa vaatimusta siitä, että vähintään puolet yhteismetsän osuuksista tulee olla

luonnollisten henkilöiden tai kuolinpesien omistuksessa, ei sovellettaisi yhteismetsään, joka on perustettu ennen 1.3.2003.

Kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain säätämiseen johtaneessa hallituksen esityksessä 138/2014 vuoden 2003 alussa voimaan tullutta yhteismetsälain uudistusta on kuvailtu seuraavasti: ”Tuolloin tuli voimaan yhteismetsälaki ja kiinteistönmuodostamislain muutos. Mainitut lait merkitsivät yhteismetsän perustamisen yksinkertaistumista. Yhteismetsän perustajina ovat lain muutoksen jälkeen voineet olla muutkin kuin luonnolliset henkilöt.”

Kun ilmeisesti ennen vuotta 2003 yhteismetsien perustajina ovat voineet olla ainoastaan luonnolliset henkilöt, ei nyt ehdotettu muutos voi olla ongelmallinen ennen vuotta 2003 perustettujen yhteismetsien kannalta. Tarkoitus ei kuitenkaan ole kytkeä metsävähennysoikeutta yhteismetsän perustamishetkellä vallinneeseen osakastilanteeseen, vaan verovuoden päättymishetken tilanteeseen. Ennen vuotta 2003 perustettujen yhteismetsien osuudet ovat vastaavalla tavalla vaihdannan kohteena kuin vuonna 2003 tai sen jälkeen perustettujen yhteismetsien. Jos ennen vuotta 2003 perustettujen yhteismetsien osakkaina on muita kuin luonnollisia henkilöitä, ovat nämä muiden kuin luonnollisten henkilöiden omistuksessa olevat osuudet ilmeisesti vaihtaneet omistajaa yhteismetsän perustamisen jälkeen.

Mikään ei ilmeisesti estä esimerkiksi metsärahastoa hankkimasta kaikkia ennen vuotta 2003 perustetun yhteismetsän osuuksia. Jos näille ns. vanhoille yhteismetsille sallittaisiin metsävähennyksen tekeminen ilman nyt ehdotettua osakaskuntaa koskevaa rajoitusta, voisi metsärahaston omistama yhteismetsä yllä esitetyn esimerkin tilanteessa tehdä metsävähennyksen täysimääräisesti, mikä olisi nimenomaisesti vastoin muutoksella tarkoitettua oikeustilaa.

Lisäksi nyt ehdotettu metsävähennystä koskeva rajoitus koskisi vain vuonna 2022 tai sen jälkeen hankittuja metsiä, joten kaikki olemassa olevat yhteismetsät voisivat tehdä metsävähennyksen ennen vuotta 2022 hankittujen metsien osalta kuten tähänkin asti. Ehdotetun muutoksen johdosta kaikki yhteismetsät olisivat yhteismetsävähennysoikeuden kannalta jatkossa samassa tilanteessa.

Maa- ja metsätalousministeriön ehdotusta ei tule toteuttaa.

Yhteisetuuden hankintaan kohdistuvan velan korko

Eräässä lausunnossa katsottiin, että esitetty täsmennys yhteisetuuden osuuden hankintaan kohdistuvan velan koron vähennyskelpoisuudesta on säädettävä tulemaan voimaan jo vuoden 2021 alusta lähtien.

Jos ehdotettu muutos säädettäisiin voimaan jo vuoden 2021 alusta, kyse olisi takautuvasta verolainsäädännöstä. Perustuslakivaliokunta on lausunnossa PeVL 1/2009 vp todennut, että perustuslakiin ei sisälly yleistä taannehtivan

verolainsäädännön kieltoa. Sen sijaan valiokunnan mielestä yleisistä oikeusperiaatteista – kuten ennakoitavuuden ja kohtuullisuuden vaatimuksista – lähtien voidaan muotoilla lähtökohta, jonka mukaan taannehtivaa verolainsäädäntöä tulee välttää. Tästä huolimatta yksittäisiin tapauksiin saattaa liittyä sellaisia erityispiirteitä, että taannehtivankaan verolainsäädännön hyväksyminen ei muodostu suorastaan valtiosäädännön vastaiseksi.

Velan korkojen säätäminen vähennyskelpoiseksi olisi verovelvollisille edullista, joten todennäköisesti asiasta olisi perustuslain puitteissa mahdollista säätää myös taannehtivasti. Näissäkin tapauksissa olisi kuitenkin perusteltua, että taannehtivalle verolainsäädännölle olisi esittää selkeät ja hyväksyttävät perustelut. Verohallinto on julkaissut verkkosivuillaan syyskuussa 2015 kannanoton, jonka mukaan yhteismetsäosuuden hankkimiseen otetun velan koron ei katsota olevan vähennyskelpoinen osuuden hankkijan verotuksessa. Verotuskäytäntö on näin ollen ollut selvää viimeiset kuusi vuotta, joten olisi vaikeasti perusteltavissa miksi tämä muutos tulisi juuri nyt saattaa voimaan taannehtivasti.